

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1CdoR/3/2024
Identifikačné číslo spisu: 4222202195
Dátum vydania rozhodnutia: 20.03.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Erika Šobichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:4222202195.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky - manželky: N. W. S., (predtým N. W. O.), narodená XX. T. XXXX, Z. C., W. XXX/XX, zastúpená advokátkou Mgr. Danielou Oravczovou, Komárno, Nám. M. R. Štefánika 6, proti manželovi: C. O., narodený XX. T. XXXX, Č. XX, o návrhu na rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností rodičov voči maloletému dieťaťu: T. O., narodený XX. Y. XXXX, zastúpený kolíznym opatrovníkom Úradom práce sociálnych vecí a rodiny Komárno, vedenej na Okresnom súde Komárno pod č. k. 12/P/83/2022, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 20. apríla 2023 č. k. 7CoP/15/2023 - 238, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 7CoP/15/2023 - 238 zo dňa 20. apríla 2023 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Komárno (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom sp. zn. 12P/83/2022 - 117 zo dňa 1. decembra 2022 (ďalej aj „rozsudok súdu prvej inštancie“) rozviedol manželstvo účastníkov konania N. W. O., rod. S. a C. O. (výrok I.), maloletého na čas po rozvode zveril do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov (výrok II.), upravil styk rodičov s maloletým počas Vianočných sviatkov tak, že ich rozdelil rovnakým pomerom medzi oboch rodičov s tým, že si dieťa podľa upraveného styku budú striedať každý druhý rok (výrok III.), rodičom uložil povinnosť v čase školského roku odovzdať a prevziať maloletého v školskom zariadení a povinnosť v čase mimo školského roku dieťa riadne pripraviť a navzájom si odovzdať v stanovenom čase v mieste bydliska odovzdávajúceho rodiča (výrok IV.), otcovi uložil povinnosť platiť výživné na maloletého mesačne vo výške 150 eur, počnúc od právoplatnosti tohto rozsudku (výrok V.) s tým, že výživné je splatné vždy do 15. dňa toho - ktorého mesiaca vopred k rukám matky maloletého (výrok VI.) a napokon rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (výrok VII.).

1.1. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru, že manželstvo neplní svoj účel, toto je trvalo a vážne rozvrátené, predstavuje len formálny zväzok a keďže ani jeden z manželov nemá záujem o obnovenie manželského spoluzitia súd prvej inštancie bol toho názoru, že niet predpokladu na obnovenie tohto manželstva a preto manželstvo rozviedol. Zároveň rozhodol o úprave práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu, dieťa zveril do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov. V priebehu

konania bolo zistené, že podmienky na striedavú osobnú starostlivosť sú splnené a obaja rodičia majú vytvorené podmienky na starostlivosť o maloleté dieťa. V čase vydania rozsudku súdu prvej inštancie žili rodičia v spoločnej domácnosti, a preto konštatoval, že aj po rozvode manželov zostane maloletý v domácnosti, ktorá pre neho predstavuje prirodzené prostredie, čo je nepochybne v jeho najlepšom záujme. Striedavá osobná starostlivosť je v danom prípade v najlepšom záujme maloletého dieťaťa a vytvára dieťaťu dostatočný časový priestor, aby aj psychicky bolo schopné spracovať novú situáciu v jeho živote. Keďže matke maloletého dieťaťa vyhovoval široký styk, ktorý sama predložila súdu, súd akceptoval striedavú osobnú starostlivosť presne tou formou, ako to matka navrhla. Vzhľadom na to, že názory rodičov ohľadne výživného boli nejednotné, súd prvej inštancie určil vyživovaciu povinnosť otca pre čas striedavej osobnej starostlivosti a to vo výške 150 eur. Z daňového priznania rodičov vyplýva, že základ dane u otca je o niečo vyšší ako základ dane matky. Matka uviedla, že má príjem okolo 800 eur a otec uvádzal príjem 1.500 eur mesačne. Súd vychádzal z odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa, ktoré vyčíslil na 300 eur, pričom obidvaja rodičia sú povinní sa podieľať na výdavkoch svojho dieťaťa v zásade rovnakým spôsobom. Zárodkové možnosti oboch rodičov umožňujú rodičom prispievať na výživu dieťaťa sumou 150 eur, bez ohrozenia ich vlastnej životnej úrovne a takto sa bude dieťa podieľať na životnej úrovni oboch rodičov. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP.

2. Rozsudok súdu prvej inštancie napadol v zákonnej lehote odvolaním manžel, a to v časti týkajúcej sa vyživovacej povinnosti (výroky V. a VI. rozsudku súdu prvej inštancie), pričom v ostatných častiach rozsudok nadobudol právoplatnosť.

2.1. Odvolateľ mal za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f) CSP), rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h) CSP) a konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d) CSP). Poukázal na zmätočné odôvodnenie súdu prvej inštancie v závere bodu 10. odôvodnenia a § 62 ods. 3 a 4 zákona č. 36/2005 Z.z. Zákona o rodine v znení neskorších predpisov (ďalej aj „ZoR“). K uvedenému súd prvej inštancie dospel v rozpore s vykonaným dokazovaním, nakoľko podľa názoru otca, na určenie výživného pri striedavej osobnej starostlivosti nebol daný dôvod. Súd prvej inštancie konštatoval, že matka má základ dane 4.760,63 eura a daň na úhradu 197,63 eura. Z daňového priznania matky však vyplýva, že daň matky je 714,09 eura, teda on má iba o 651,88 eura vyšší základ dane a platil o 97,79 eura vyššiu daň za predchádzajúci rok, teda jeho mesačný príjem za daný rok bol o 54 eur vyšší ako mesačný príjem manželky. Takisto súd nebral do úvahy, že réžiu za dom, v ktorom do dnešného dňa (do dňa podania odvolania) bývajú platí on, a to aj za manželku, aj za syna. Takisto kupuje oblečenie pre syna, pričom manželka si uplatňuje daňový bonus a je poberateľkou rodinného prídavku na syna. Určenie výživného na syna vo výške 150 eur za takéhoto stavu považuje za nespravodlivé a aj za likvidačné. Súhlasí s tým, že s manželkou sú obidvaja schopní vynaložiť na výživu syna po 150 eur, čo je spolu 300 eur, pričom táto suma korešponduje aj s vyčíslenými výdavkami syna. Napriek uvedenému ho súd prvej inštancie zaviazal na úhradu výživného, pričom ak má uhrádzať výživné k rukám matky, vyživovaciu povinnosť k synovi plní iba on, resp. ju hradí titulom výživného, čím by potom manželke nevznikla žiadna povinnosť vyživovať ich syna, čo je v rozpore s ustanovením § 62 ods. 3, 4 ZoR. Preto sa domáhal jeho zmeny tak, že výživné v čase striedavej osobnej starostlivosti na jeho strane nebude určené.

2.2. Predmetom prieskumu Krajského súdu v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) bolo posúdiť, či súd prvej inštancie rozhodol správne, keď určil v prípade, keď maloleté dieťa je zverené do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, vyživovaciu povinnosť otca voči nemu. K výživnému a naproti stojacej vyživovacej povinnosti odvolací súd uviedol, že z povahy výživného vyplýva, že právo na výživné je osobným právom dieťaťa a poukázal na ustanovenie § 62 ods. 1 ZoR, ktorým je zakotvená zákonná povinnosť rodičov voči deťom plniť vyživovaciu povinnosť do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť; zákon pritom nerozoznáva deti maloleté, plnoleté a z hľadiska veku tieto nároky nediferencuje.

2.3. Odvolací súd prejednal odvolanie na odvolacom pojednávaní a doplnil dokazovanie o daňové priznania oboch rodičov za rok 2022, kde podľa daňového priznania matky mala príjem 18.646,01 eura, výdavky 12.856,01 eura, základ dane 5.790 eur. Podľa daňového priznania otca mal otec príjem 20.477 eur, výdavky 15.761,41 eura a základ dane 4.725,59 eura. Predložené daňové priznania oboch rodičov za rok 2022 odvolací súd nebral do úvahy a uviedol k nim, že reálny príjem, ktorý rodičia dosahujú, nezodpovedá príjmom podľa daňového priznania, pretože na základe takéhoto daňového priznania by si

rodičia nemohli v dostatočnom rozsahu plniť vyživovaciu povinnosť voči maloletému synovi. Odvolací súd preto vychádzal z ich príjmov, ktoré potvrdili na pojednávaní pred súdom prvej inštancie, a to z príjmu matky 800 eur mesačne a príjmu otca 1.500 eur mesačne.

2.4. Podľa názoru odvolacieho súdu je v schopnostiach a možnostiach otca počas striedavej starostlivosti prispievať na syna sumou 150 eur mesačne. Odvolací súd sa stotožnil s vyhodnotením výdavkov na maloleté dieťa tak, ako ich zhodnotil súd prvej inštancie, a preto dospel k záveru, že výživné vo výške 150 eur mesačne je dostatočné na pokrytie odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa a je aj v schopnostiach a možnostiach otca, aby takouto sumou na výživu maloletého syna prispieval. K námietkam matky, keď žiadala určiť výživné vo výške 300 eur mesačne (s poukazom na úvery) odvolací súd uviedol, že tieto nemohol zohľadniť, nakoľko výživné je prednostnou pohľadávkou pred akýmkoľvek inými pohľadávkami, a preto v prvom rade si matka má splniť vyživovaciu povinnosť voči synovi. Odvolací súd prihliadol i na tú skutočnosť, že v čase rozhodovania súdu prvej inštancie rodičia žili v spoločnej domácnosti, kde všetky potreby v domácnosti, ale aj obstarávanie potrieb pre maloletého plnil otec. Nakoľko matka odišla aj s maloletým synom zo spoločnej domácnosti, má s tým nepochybne zvýšené náklady s chodom domácnosti, na ktorých sa už otec nepodieľa. Aj z týchto dôvodov považoval odvolací súd výživné zo strany otca za správne určené. Nestotožnil sa s námietkou otca, že takto určené výživné je pre neho likvidačné, pretože na základe vykonaného dokazovania jeho zárobkové aj majetkové pomery mu umožňujú takto určené výživné plniť.

2.5. Na základe vyššie uvedeného Krajský súd v Nitre rozsudkom sp. zn. 7CoP/15/2023 - 238 zo dňa 20. apríla 2023 dospel k záveru, že odvolanie otca nie je dôvodné a rozsudok súdu prvej inštancie výrokom I. v napadnutej časti týkajúcej sa vyživovacej povinnosti a v časti trov konania ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil. Výrokom II. rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Proti predmetnému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie otec (ďalej aj len „dovolateľ“), ktorého prípustnosť odvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, nakoľko odvolací súd znemožnil dovolateľovi náležité uplatnenie jeho procesných práv, a to do takej miery, že postupom odvolacieho súdu došlo k hrubému porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces.

3.1. Dovolateľ v dovolaní uviedol, že odvolací súd sa v napadnutom rozsudku nijakým spôsobom nevysporiadal s námietkou, ktorá tvorila jadro odvolania dovolateľa, spočívajúcu v tom, že pri striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov rovnakým časovým pomerom všetky odôvodnené výdavky na maloletého v rozsahu 100 %, teda vo výške 300 eur, znáša výlučne otec, nakoľko, keď sa maloletý u dovolateľa nachádza polovicu mesiaca, dovolateľ je povinný zabezpečiť a vynaložiť na maloletého polovicu z odôvodnených výdavkov na maloletého v sume 150 eur. Na druhej strane matka pri pravidelnom príjme z týchto výdavkov neznáša nič, ničím neprispieva, nakoľko dovolateľom plateným mesačným výživným v sume 150 eur dovolateľ de facto prepláca matke všetky jej výdavky na maloletého, keď sa ten v rámci striedavej starostlivosti nachádza u matky. Poukazovaným skutkovým a právnym stavom matke v skutočnosti nevzniká žiadna vyživovacia povinnosť voči maloletému - nakoľko všetky výdavky na výživu maloletého mesačne vyčerpáva a znáša výlučne otec - čo je v príkrom rozpore s § 62 ods. 3 a 4 ZoR.

3.2. Dovolateľ má za to, že poukazované skutočnosti ohľadom určenia výšky výživného tak súdom prvej inštancie, ako aj odvolacím súdom, sú v konečnom dôsledku vážnym pochybením odvolacieho súdu, pričom rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný a v priamom rozpore tak so základnými zásadami zakotvenými v ZoR, ako aj s jeho ustanoveniami § 62 ods. 1, 2, 3, 4 a 6 ZoR a v neposlednom rade aj so základnými zásadami zakotvenými v zákone č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej aj ako „CMP“). Nesprávny a nezákonný procesný postup odvolacieho súdu znemožnil dovolateľovi náležité uplatnenie jeho procesných práv, a to do takej miery, že postupom odvolacieho súdu došlo k hrubému porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces.

3.3. Podľa názoru dovolateľa je postup odvolacieho súdu nielenže v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom, ale je aj v hrubom rozpore s dobrými mravmi, pričom poukázal na znenie čl. 1 CMP, znenie § 3 ods. 1 OZ, uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 55/2011-19, nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 523/07, rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/144/2010, rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/62/2009. Je v rozpore s dobrými mravmi, keď jeden z rodičov, ktorý inak je schopný výživu maloletého, tomu súdom bez náležitého a pádného dôvodu nie je zaviazaný, čo i

len v minimálnom rozsahu v zmysle § 62 ods. 3 ZoR (matka), naopak súd celú ťarchu výživy maloletého v rozpore s vykonanými dôkazmi prenesie iba na jedného z rodičov. Právny úkon priečiaci sa dobrým mravom v žiadnom prípade nemôže v zmysle vyššie poukazovanej judikatúry požívať právnu ochranu. Tobôž nie je prípustné, keď takýto stav svojím nezákonným (a nepreskúmateľným) rozhodnutím vyvolá odvolací súd.

3.4. Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre 7CoP/15/2023-238 zo dňa 20. apríla 2023 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Komárno sp. zn. 12P/83/2022-117 zo dňa 1. decembra 2022 a v zmysle § 450 CSP vec vrátil Krajskému súdu v Nitre, resp. Okresnému súdu Komárno na ďalšie konanie a žiadnemu z účastníkov konania nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4. K podanému dovolaniu otca sa vyjadrila matka, pričom uviedla, že považuje dovolanie za nedôvodné. Právne závery odvolacieho súdu sú v súlade s jeho skutkovými zisteniami. Jeho rozhodnutie, vychádzajúc z odôvodnenia rozsudku, možno hodnotiť ako racionálne a ucelené, nadväzujúce na rovnako kvalitné rozhodnutie súdu nižšieho stupňa. Dovolateľovo tvrdenie, že maloletého de facto vyživuje len on nie je pravdivé a takýto výklad rozhodnutia súdu prvého stupňa a jeho potvrdenia rozsudkom súdu druhého stupňa je výsledkom tendenčného prístupu, ktorý je jednoznačne identifikovateľný na strane odporcu.

4.1. Podľa matky dovolaním napadnutý rozsudok žiadnou z vytýkaných vád netrpí, pričom navrhla, aby dovolací súd dovolanie podľa § 448 CSP zamietol a priznal jej náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

5. Vo vyjadrení k dovolaniu kolízny opatrovník maloletého, Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Komárno, uviedol, že rozsudok odvolacieho súdu č. k. 7CoP/15/2023-238 zo dňa 20. apríla 2023 prihliada na záujem maloletého dieťaťa, vývinové potreby a stabilitu výchovného prostredia, ako aj na právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom. Úrad dovolaciemu súdu navrhuje dovolaním napadnutý rozsudok potvrdiť ako vecne a právne správny.

6. Dovolanie podal otec vo veci upravenej v zákone č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neobsahuje odlišnú právnu úpravu dovolania podaného vo veci starostlivosti súdu o maloletých (okrem § 77 CMP, podľa ktorého dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu) prípustnosť dovolania otca bola posudzovaná podľa ustanovení CSP.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie dovolateľa je dôvodné.

8. V danom prípade dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, keď namietal zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

8.1. Podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Citované ustanovenie zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s

uplatnením súdnej ochrany práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, treba považovať aj taký postup súdu, ktorým sa strane odmieta možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti (*denegatio iustitiae*), keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov a teda sú svojvoľné a neudržateľné a keď rozhodnutie súdu neobsahuje žiadne dôvody alebo ak v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne, ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé.

10. Judikatúrou konkretizovaný obsah práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) je veľmi pestrý. Procesné elementy tohto práva zdôrazňujú „stanovený postup“, teda dodržanie procesných pravidiel v konaní ako celku pred všeobecným súdom. Nezávislosť jeho rozhodovania sa uskutočňuje v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Jedným z takýchto princípov, predstavujúcim súčasť práva na riadny proces, vylučujúcim svojvoľu pri rozhodovaní, je i povinnosť súdu svoje rozhodnutie odôvodniť spôsobom zakotveným v ustanovení § 220 ods. 2 a 3 CSP. Z odôvodnenia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. V prípade, kedy sú právne závery súdu v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami alebo z nich v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, alebo ignorujú kogentnú normu, či popierajú všeobecne akceptované chápanie dotknutého právneho inštitútu, treba také rozhodnutie považovať za stojace v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy, ako i čl. 1 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Porušenie práva na spravodlivý (riadny) proces nie je však možné vykladať tak, že by sa dovolateľovi garantoval úspech v konaní, či sa zaručovalo právo na rozhodnutie zodpovedajúce jeho predstavám. Obsahom tohto ústavou a dohovorom zaručeného práva je zaistenie práva na spravodlivé (riadne) súdne konanie, v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Okolnosť, že dovolateľ so závermi či názormi odvolacieho súdu nesúhlasí, nemôže sama osebe založiť dôvodnosť dovolania.

12. Podľa nálezu ústavného súdu (III. ÚS 330/2013) súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré odborne jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom žiadanej súdnej ochrany. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť riadne a právne správne odôvodniť svoje rozhodnutie, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti prípadu.

13. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že sudy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

14. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

15. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESĽP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

16. Podľa judikatúry ústavného súdu a ESĽP odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú poznámku, či pripomienku účastníka konania, ktorú nastolil. Je však nevyhnutné, aby spravodlivé súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému (obdobne napr. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/00, III. ÚS 200/09). Ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument. (II. ÚS 410/06, Georiadis v. Grécko z 29. mája 1997, Higgins v. Francúzsko z 19. februára 1998).

17. Rozhodnutie je nepreskúmateľné vtedy, keď jeho písomné vyhotovenie neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu (porovnaj závery vyplývajúce zo stanoviska občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2015, publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2016 pod č. 2). Za nedostatok zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu treba považovať predovšetkým úplnú absenciu dôvodov vysvetľujúcich právny záver súdu v otázke, od riešenia ktorej bola závislá opodstatnenosť uplatneného nároku, ako aj vnútornú rozpornosť odôvodnenia rozhodnutia, priečiacu sa pravidlám logického uvažovania.

18. Obsah dovolania otca zreteľne naznačuje, že otec namietal nedostatok odôvodnenia rozhodnutí súdov nižšej inštancie a vnútornú rozpornosť vyplývajúcu z odôvodnení rozhodnutí súdov nižšej inštancie. Súd prvej inštancie maloletého zveril do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov rovnakým časovým pomerom, pričom zároveň svojím výpočtom určil mesačné výdavky na starostlivosť o maloleté dieťa vo výške 300 eur. Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku v bode 10. najprv konštatoval, že sa stotožňuje s vyhodnotením výdavkov na maloletého so súdom prvej inštancie, no na základe tvrdení a daňového priznania otca došiel k záveru, že výživné vo výške 150 eur mesačne zo strany otca je dostatočné na pokrytie odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa a je aj v schopnostiach a možnostiach otca, aby takouto sumou na výživu maloletého syna prispieval.

18.1 Dovolací súd zdôrazňuje, že vyživovacia povinnosť rodičov k deťom má v systéme vyživovacích povinností ZoR významné postavenie a zaťažuje oboch rodičov. Každý z rodičov je povinný vyživovať svoje dieťa v súlade s úpravou obsiahnutou v § 62 a nasl. ZoR. Vyživovacia povinnosť má ale niekoľko foriem. Môže byť plnená osobnou starostlivosťou, poskytovaním vecných plnení alebo plnením vyživovacej povinnosti prostredníctvom výživného ako peňažného príspevku na uhradzovanie potrieb dieťaťa.

18.2. V posudzovanom prípade, pri zverení maloletého do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch

rodičov rovnakým časovým pomerom, otec plní svoju vyživovaciu povinnosť v čase, kedy sa maloletý nachádza u otca, prostredníctvom vecných plnení (napríklad bývania, stravovania a pod.) a teda v čase, keď sa maloletý nachádza u otca, otec už zo samotného titulu striedavej osobnej starostlivosti znáša polovicu z celkových výdavkov na starostlivosť o maloleté dieťa. Súdy nižšieho stupňa však otca zároveň zaviazali na plnenie vyživovacej povinnosti aj prostredníctvom výživného vo výške 150 eur.

19. Najvyšší súd pre úplnosť dodáva, že miera vyživovacej povinnosti rodičov k tomu istému dieťaťu nemusí byť rovnaká. Pre určenie výšky vyživovacej povinnosti je smerodajná životná úroveň každého z rodičov, pretože platí prvoradá premisa, že dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni každého svojho rodiča (§ 62 ods. 2 ZoR). Súd pri určení výživného taktiež prihliada na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného (§ 75 ods. 1 ZoR).

19.1. Ak aj odvolací súd pri určení výživného zo strany otca vychádzal z vyššie uvedených zákonných ustanovení, a teda na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že miera plnenia otca na vyživovacej povinnosti oboch rodičov voči maloletému má byť na základe majetkových pomerov rodičov vyššia než matky - inými slovami, ak odvolací súd dospel k záveru, že životná úroveň otca je vyššia než matky, mal tieto skutočnosti náležitým spôsobom odôvodniť. Uvedené skutočnosti je možné z odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia len predpokladať v spojitosti s výrokom rozhodnutia súdu prvej inštancie. Dovolací súd sa stotožnil s dovolacou námietkou otca, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené, vo vzťahu k podstatným odvolacím námietkam otca. Odvolací súd dostatočne nezodôvodnil jadro odvolania otca vo vzťahu k určenému výživnému z jeho strany vo výške 150 eur mesačne pri striedavej osobnej starostlivosti s rovnakým časovým pomerom a výške celkových mesačných nákladov na starostlivosť o maloletého 300 eur.

20. Vo vzťahu k namietanej nepreskúmateľnosti a zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu z dôvodu nezodpovedania základnej a teda podstatnej odvolacej námietke otca (tak ako je uvedené v predchádzajúcom bode odôvodnenia) sa dovolací súd priklonil k argumentácii dovolateľa, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil dostatočne a preskúmateľným spôsobom. Dovolací súd konštatuje, že aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

21. Rozsudok odvolacieho súdu vzhľadom na uvedené dôvody nespĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP v spojení s § 220 ods. 2 CSP. Tým došlo k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces, preto je dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP nielen prípustné, ale aj dôvodné a napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

22. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

23. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znovu o trovách povodneho konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný žiadny opravný prostriedok.